

De Erfgoedmonitor

Home > Onderwerpen > Kennis over landschapsarcheologie

Kennis over landschapsarcheologie

Landschappen zijn het product van complexe en vaak langdurige processen en veranderen voortdurend. Landschapsarcheologie is '*de studie vande lange-termijn interactie tussen mens en omgeving, die haar weerslag vindt in landschappelijke dynamiek*'. Dit is in Nederland een relatief nieuwe wetenschappelijke discipline, hoewel ze aansluit op een lange traditie van landschapsgeoriënteerd archeologisch onderzoek waar Nederland juist bekend om is. De laatste jaren neemt zowel het aantal landschapsarcheologen als de belangstelling voor landschapsarcheologie toe. Dit is te verklaren vanuit de groeiende behoefte aan integrale kennis en geïntegreerde onderzoeksbenaderingen.

Kenmerken landschapsarcheologie

Kenmerkend voor landschapsarcheologie is dat de interactie tussen mens en omgeving vanuit een lange-termijnperspectief wordt bestudeerd en met behulp van verschillende wetenschappelijke disciplines. Meestal gebeurt dat voor een bepaalde regio, soms is de invalshoek thematisch. Geslaagde toepassingen combineren – of liever nog integreren – methodieken en gegevens uit de menswetenschappen en de natuurwetenschappen. Vooral de dynamiek van cultuurlandschappen uit het verdere verleden is onderwerp van landschapsarcheologisch onderzoek. In die zin vormt het een aanvulling op de historische geografie. Daar waar de nadruk ligt op de fysische geografie, is de benaming geo-archeologie meer op zijn plaats.

Nederland speelt belangrijke rol

Sinds de eerste internationale Landscape Archaeology Conference (LAC 2010) aan de Vrije Universiteit(VU) te Amsterdam is Nederland op dit terrein internationaal een rol gaan spelen. De Faculteit der Aard- en Levenswetenschappen van de VU is nauw betrokken bij de organisatie van dit tweejarige congres. Voltijdsopleidingen Landschapsarcheologie bestaan in Nederland niet. Er is wel een opleiding Landschapsgeschiedenis met een overeenkomend curriculum aan de Rijksuniversiteit Groningen. Andere universiteiten bieden sinds enkele jaren modules landschapsarcheologie aan in de masteropleiding: de VU en de Universiteit van Amsterdam (UvA) gezamenlijk en de Universiteit Leiden (UL). Bij enkele grotere archeologische bedrijven zijn sinds enkele jaren landschapsarcheologen werkzaam.

Kennisontwikkeling binnen landschapsarcheologie komt op verschillende manieren tot stand: binnen wetenschappelijke onderzoeksprojecten maar vooral ook binnen de context van archeologisch onderzoek. Aan diverse archeologische bedrijven zijn landschapsarcheologen verbonden. Met name onderzoek binnen het kader van grote infrastructurele werken levert vaak substantiële kenniswinst op (Betuweroute, Hanzelijn, HSL, Ruimte voor de Rivieren etc.). Dat heeft zowel te maken met de grote opvang van dergelijke projecten als de mogelijkheden die ze bieden voor een interdisciplinaire onderzoeksaanpak.

Kenniswinst en kennislacunes

De stand van de kennis en de daaraan verbonden kennislacunes zijn voor de Erfgoedbalans 2009 op basis van 'best professional judgement' in kaart gebracht. Voor de Erfgoedmonitor is in 2015 volgens hetzelfde principe onderzocht hoe groot de kenniswinst op dit gebied eind 2014 ten opzichte van 2009 was.

Indicatoren bij dit onderwerp

Kenniswinst landschapsarcheologie - per thema en regio

De beschikbare kennis met betrekking tot landschapsarcheologie is tussen 2009 en eind 2014 in het algemeen toegenomen.

Landschappelijke verschillen tussen hoog en laag Nederland hebben effect op de beschikbare kennis: van laag-Nederland is de conservering in het algemeen goed, maar zijn de gegevens slecht toegankelijk, bij hoger gelegen delen is dit vaak andersom.